

ШЕВАШИНОСӢ

УДК: 4И + 4 (эрон) + 4п (07)

СИПАХВАНДӢ М.¹
ФАЛСАФӢ Ҳ.
БОРОНӢ А.

ОВОҲОИ ГӢЙИШИ ЛУРИИ СИЛОХУРӢ

Мақола ба баррасии овозҳои гӯйиши Лурии Силохурӣ бахшида шуда, овозҳои садонок ва ҳамсадои ин гӯйиш таҳқиқ гардида, дар он мавридҳои зарурӣ гӯйиши овозҳои Лурии Силохурӣ бо Лурии Хуррамшохӣ муқоиса ва ба ҳам наздик будани онҳо баррасӣ шудааст. Имрӯз ин гӯйиш дар устони Луристон, ки дар чанубу ғарбии Эрон воқеъ аст, шохаҳои зиёд дорад.

Вожаҳои калидӣ: овошиносӣ, гӯйиш, Лурӣ, Лурии Силохурӣ, Лурии Хуррамбодӣ, забонҳои эронӣ, забони форсии қадим ва миёна, вожаҳои Лурӣ, пажӯҳиш.

Гӯйиши Лурии Силохурӣ аз дастаи чануби ғарбии забонҳои эронист, ки шохаи бузурге аз забонҳои ҳинду аврупоӣ ба шумор меравад. Баррасии ин гӯйиш ва гӯйишҳои дигари эронӣ метавонад дарвозаи ганҷинаи арҷманде аз вожагони решаҳои порсиро ба рӯйи пажӯҳишгарони забонҳои эронӣ бикӯшад. Баҳра бурдан аз вожагони гӯйишҳои маҳаллӣ метавонад забони форсии меъерро бисёр пурмоятар ва тавонмандтар кунад. Додаҳои забонӣ ҳамчунин метавонанд мардумшиносонро дар роҳи шиносии фарҳанги кӯҳани эронитаборон ёрӣ намоянд. Ин пажӯҳиш равшан месозад, ки гӯйиши Лурии Силохурӣ худ гунае мустақил аз гунаи Хуррамбодӣ аст ва албатта ҳаммонандиҳои биере бо он низ дорад. Аз сӯйи дигар бояд донист, ки тарсими комили забонҳои эронӣ он гоҳ шудани аст, ки ҳамаи гӯйишҳои баррасӣ шуда ва ҷойгоҳи онҳо дар шохаҳои дарахти форсӣ равшан шуда бошад.

Гӯйиши Лурӣ шохае аз забонҳои эронии чанубу ғарбӣ аст, ки дунболои забони форсии миёна ва форсии бостон аст. Ин гӯйиш ҳамшона бо забонҳои форсии бостону имрӯзӣ, балучӣ, кумзорӣ ва тоҷикӣ аз забони форсии миёна ҷудо шудааст. Ин гӯйиш дар бахши вочшиносӣ (овошиносӣ) бо форсии имрӯзӣ муқояса шудааст ва дар бахши овой шаш савт дар ин гӯйиш шуд, ки ҳеҷ кадом дар форсии имрӯзӣ қорбурд надорад. Шумораи болоии савтҳои гӯйиши Лурӣ (12 савт) наздикии ин гӯйишро ба забонҳои эронии бостон нишон медиҳад.

Ҳадафи ин пажӯҳиш сабти сохтори овоии гӯйиши Луриро бо баҳра бурдан аз шеваи муқоясаи ҷуфтқаминаҳо ёфтаем. Муқоисаи «37 воч»

Адрес для корреспондентсии: Ахмади Борони-соискатель Института языка, литературы, востоковедения и письменного наследия им. Рудаки АН Республики Таджикистан. 734025. Республика Таджикистан, ул.Хусейнзода-35.

гӯйиши Лурӣ дар баробари «29 воч»-и забони форсии меъёр нишон медиҳад, ки ин забон ба решаи забони миёна наздиктар аст ва метавонад ба забоншиносон дар шиносии овоҳои матнҳои куҳан ёрӣ бирасонад. Дар ин ҷо нахустин бор 9 овои вижаи гӯйиши Лурӣ ба ҷомеаи забоншиносон шиносонида мешавад, ки се воч (ово)-и онҳо **сомит** ва шаш вочи дигар **мусавватҳое** будаанд, ки дар давраи куҳани забони форсӣ ба кор мерафтанд ва имрӯза дар забони форсӣ корбурде надоранд. Умедворем ин заҳмат ёригари забоншиносон мешуда бошад.

Забоншиносон воч (ово)-ро кӯчактарин воҳиди забон таъриф кардаанд, ки метавонад тағйири маъноӣ эҷод кунад ва дар сохтмони таквоч бар кор меравад ва худ таъзияпазир нест. Теъдоди вочҳо дар забонҳои гуногун мутафовут аст, ончунон ки баъзе забонҳои шинохташуда то 80 воч доранд, вале дар ҳисоби миёна 35 воч аст [1, 69]. Бо ин ҳама забонҳои инсонӣ дар ин нукта муштарақ ҳастанд, ки вочҳо ба ду шоҳаи **сомит**, **хомӯш** ва **бесадо** ва **мусавват** (садонок) тақсим мешаванд. Забоншиносон вочҳои забонро аз ду дидгоҳ баррасӣ мекунанд:

а) Шеваи тавлид ва тафовути онҳо бо вочҳои забонҳо ё гӯйишҳои дигар (овошиносӣ).

б) Корбурди вочҳо ва эҷоди тамойизи маъноӣ дар вожагони забон (вочшиносӣ).

Дар забони форсии меъёрии имрӯз 29 воч аст, ки шаштои он мусавват ва 23 воч сомит ҳастанд [2, 56]. Ин дар ҳолат, ки дар забони овестой 44 воч будааст [3, 18-20]. Ин нишон медиҳад, ки талаффузи вочҳо ва теъдоди онҳо бо гузашти рӯзгор дигаргун шуда, дастгоҳи вожагонии он тағйир кардааст [2, 63].

Гӯйиши Лурӣ дувоздаҳ мусавват (садонок) дорад, ки дар муқоиса бо забони форсӣ шаш мусавват бештар аст. Бар пояи дидгоҳи баъзе забоншиносон, ки ба вучуди мусаввати мураккаб мустақиланд, дар гӯйиши Лурӣ чаҳор мусаввати мураккаб ҳаст:

ау, еу, оу, ӯу

Аз баррасии мусаввати гӯйишҳои Лурӣ дармеёбем:

1. Дараҷаи истифои забон (афрошта, миёна, афтада) тамойиздиҳанда аст.

2. Пешин ё пасин будани ҷойи тавлиди мусавват тамйиздиҳанда аст.

3. Шакли лабҳо ва хишумӣ будан тамойиздиҳанда нест.

4. Кашиш дар мусавватҳо тамйиздиҳанда аст ва ин муҳимтарин тафовути вижагӣҳои мусавватҳои гӯйиши Лурӣ бо мусавватҳои забони форсӣ аст. Мусавватҳои гӯйиши Лурӣ дар зер шиносонида мешаванд:

А) Пешин, боз, густурдаи боз; кӯза (kiza), ҳован, шикаста (havan), шикаста (eškesa), малоқи (Kamča), малах (qola).

Б) Пасин, боз, гирдбоз; тандурустӣ sād, сиёҳ ва сафед bāz, золу zāli, кабуд zāq, рӯбоҳ ŋōā, рақсанда bāzena.

Дар алоқа ба мавзӯё бояд гуфт, ки дар бархе забонҳо кашиши вожаҳо зиддияти маъноӣ эҷод намекунад, вале дар гуруҳе дигар кашиши мусавват маъноии вожаро дигаргун мекунад. Барои намуна дар бораи забони арабӣ мегӯянд, ки ин забон се садонокӣ кӯтоҳ; **а, е, о** дорад ва корбурди забон ба кашиши ин садонокҳо се садонокӣ баланд **о, ӣ ва ӯ** -ро месозанд. Дар забони Лурӣ низ се мусаввати **ё, ӱ, ӱ**, бо кашиш дар мусавватҳои **а, ӱ, е**, сохта

мешаванд ва дар баробари вочҳои дигар қарор мегиранд [4,1-16]. Ин кашиш дар забони форсӣ тақобули маъноӣ намесозад.

Мусаввати (ǎ) бо кашиш дар мусавват баланди «ā» сохта мешавад. Тавсифи он чунин аст: ҳангоми тавлиди ин мусавват баромадагии бисёр кӯчаке дар баҳши пасини забон эҷод мешавад. Фосилаи забон бо нармкон пештар аз замонест, ки мусаввати, о, ё, и сохта мешавад. Баҳши пешини забон озод аст ва канораҳои он ба дандонҳои поин наздик мешавад. Дандонҳои боло ва поин дар чилави ҳудуди ду сонгӣ бо якдигар фосиладоранд; лабҳо каме чилав меоянд ва шакли гирдае ба худ мегиранд. Дар ин ҳолат лабҳо гирд ва боз ҳастанд. Нармком боло меравад ва торҳои савгӣ ба ларза мебароянд [5, 115]. Ин тавсиф дар бораи «ā» низ дуруст аст. Вале ҳангоми сохтани «ā» агар бо афзудани фишор ҳавои берунраванда дар ин воч кашиш эҷод кунем вочи «ǎ» сохта мешавад. Чуфт каминаи «lāt» (лофу газоф) ва «lāt» (лиҳоф) нишондиҳанда будани ин воч дар гӯйиши Лурӣ аст. Бакорбурдатарин вожае, ки ин вочро дар худ дорад, вожаи «модар» аст. Бархе вожаҳои дигаре, ки ин вочро дар худ доранд, иборатанд аз qār (марди хашмада), čār (чаҳор), tārēf (таъоруф) gās (шояд), gāl (говҳо) ва ғайра.

Овои «â»-и пешин, боз, кашида. Ин мусавват бо кашиши мусаввати «а» сохта мешавад. Тавсифи он чунин аст: Ҳангоми тавлиди ин мусавват фосилаи чилавии забон то саҳти ком ва ду баробар масофат лозим барои тавлиди «е» аст. Забон дар ин вақт андаке ҳам мешавад ва нӯки он ба ақиб кашида мешавад ва пушти дандонҳои поин қарор мегирад. Дандонҳои чилав ва лабҳо ҳудуди ду сонгӣ бо ҳам фосиладоранд. Лабҳо густурда ва обоз ҳастанд ва нармком баста аст. Мусаввати «а» дар асл мусаввате кӯтоҳ аст, вале дар форсӣ бе он ки тақобули маъноӣ эҷод кунад, метавонад кашида шавад, вале кашиши он дар гӯйиши Лурӣ мумайизмаъноӣ аст. Ин мусаввати «â» дар бисёре аз намунаҳои форсӣ ба шакли «ah» намудор мешавад: šâr – šahr; râh, rah. Метавон намунаҳои зиёде овард.

Мусаввати «ё»-и пешин, нимбоз, нимгустурда, кашида: Ин мусавватро баҳши пешини забону саҳтком месозанд. Дандонҳо ҳудуди як сантиметр аз ҳам фосиладоранд. Нӯги забон пушти дандонҳои поин қарор мегирад, роҳи ҳавои байнӣ баста мешавад. Лабҳо нимагустурда ҳастанд ва наздики як сантиметр ба ҳам фосиладоранд (6, 107). Тавсифи додашуда то ин ҷо бо мусаввати «е» муштарак аст. Акнун агар кашиши вочи «е» бештар шавад, ба вочи «е» табдил мегирад. Ба чуфти калимаҳои зер бингаред:

dem аз ман - dēm замини ғайриобӣ

mel гардан - mēl хосту салиқа

šer шеър - šēr нигоҳ

Мусаввати «ê» пешин, нимбоз, нимгустурда, кашида: Дар забони форсии имрӯз ду мусаввати «е» ва «ё» ба ин ду воч наздик аст. Шояд гуфта шавад, ки воч «ê» гунае дигар аз воч «i» аст, вале дар гӯйиши Лурӣ чуфти каминаҳои бисёре вучуд дорад, ки нишон медиҳад, ин ду воч мутафовуте ҳастанд, ки дар тақобил бо якдигар қарор мегиранд (Чуфти каминаҳо ду таквож ҳастанд, ки фақат дар як таквож, он ҳам дар чойгоҳи воҳид тафовут бошанд ва ҳамин тафовут аломати тамоғизи онҳо бишавад) [7, 55]. Намунаи маъруфи ин зуфтро Мавлонои Балхии Румӣ дар байте овардааст, ки форсиабонони имрӯзӣ дар талаффузи дурусти он нотавонанд:

Кори покнро қиёс аз худ мағир,

Гарчи монад дар навиштан шери шир.

Муқойсаи зер тафовути овоию шеваии сохти ду вочи «й» ва «е»-и Луриро нишон медиҳад.

«И»-и форсӣ (i), ки мусаввати баланд аст, аз гуруҳи вожаҳост ва чунин сохта мешавад: Ҷилави забон ба тарафи сахтком боло меравад ва дар фосилае нисбат ба он қарор мегирад ва дандонҳо фосилаи 2 то 3 миллиметр бо ҳам доранд: роҳи бинӣ баста мешавад, торҳо ба ҳаракат меоянд. Лабҳо ба ақиб кашида мешаванд ва деворҳои дихилии онҳо ба дандонҳо мечаспад ва фосилаи каме бо ҳам доранд [5,105].

«И» –и Лурӣ (ê), ки дар баъзе аз китобҳо онро «е»- и мачхул номидаанд, чунин сохта мешавад:

Ҷилави забон ба тарафи сахтком боло меравад ва дар фосилаи бештаре (нисбат ба тавлиди «i» форсӣ) аз ком қарор мегирад, то ҳаво бе тавлиди сойиш убур кунад. Нӯки забон озод аст ва пушти дандонҳои пойин каме ақибтар аз ҷойи тавлиди «i»- и форсӣ қарор мегирад. Дар ин муқоиса дармеёбем, ки дар тавлиди «и»-и Лурӣ:

- а) Рӯйи забон фосилаи бештаре аз ком дорад;
- б) Нӯки забон каме ақибтар қарор мегирад;
- в) Фосилаи дандонҳо бештар аст;
- г) Фосилаи лабҳо бештар аст.

Ин чаҳор тафовут вочеро месозанд, ки дар забонҳои Эрони куҳан буда, вале аз забони форсии имрӯз коста шудааст ва форсизабонони имрӯз ба ҷойи истифода аз «е»-и Лурӣ (ë мачхул) аз «и»-и маъруф (й) баҳра мебаранд.

Мусаввати кӯтоҳи форсӣ (o) ин гуна сохта мешавад: Ақиб забон ба тарафи нармкоми боло меравад ва дар фосилае аз он қарор мегирад, ки тақрибан ду баробари фосилаест, ки ҳангоми тавлиди «и»-и мусаввати баланд байни забон ва ком вучуд дорад. Бахши пешини лабҳо ҷилав омадаю гирд аст. Каме камтар аз ҳангоми тавлиди мусаввати баланди «и» ва доираи онҳо васеътар аст [5, 113].

Мусаввати «б» ин гуна сохта мешавад: ақиб забон ба тарафи нармком боло меравад ва дар фосилаи аз он қарор мегирад. Ин фосила ҳадду васати фосилаи забон бо ком дар ду воч «о» ва «и» аст.

Бахши пешини забон бар хилофи мусаввати «о» ақиб кашида намешавад ва шакли лабҳо ҷилав омадаю гирд аст, каме камтар аз «и» ва бештар аз «о». доираи лабҳо бузургтар аз «и» ва кӯтоҳтар аз «о» аст. Тафовутҳои умдае, ки дар шеваи тавлиди воч «о» бо ду вочи дигар вучуд дорад, нишон медиҳад, ки ин воч хувият ва коркарде мустақил дорад ва вочгунае аз ду вочи дигар нест. Ҷуфти каминаҳое, ки дар гӯйиши Лурӣ ҳаст ва мусаввати «о» - ро дар баробарӣ бо мусавватҳои «о» ва «и» нишон медиҳад:

- dǒ – адади 2 - du - dō давидан
sǒr -сурх - sur чашн - sōr сабр
zǒr - захр sur - тавон sōr - забар

Вожаҳое аз гӯйиши Лурӣ, ки ин вочро дар худ доранд, вақте дар форсии меъёр талаффуз мешаванд, чунин фароянде дар онҳо рух медиҳанд:

1. Дар бештари ин вожаҳо мусаввати «б» ба «о» табдил мешавад **bd** - do адади 2.

2. Табдили «б» ба «и»-и: **hǒ** - kuh

«б» пасин, нимбаста, нимгирд. Дар муқоисаи ин мусавват бо се мусаввати дигар (и, о, б) дармеёбем, ки фароянди сохта шудани он то ҳадди

зиёде шабех ба мусавватҳои дигар аст бо ин тафовут, ки забон ҳеч нақше дар сохта шудани ин воҷ надорад ва ба ҳолати одӣ дар кафи даҳон қарор мегирад. Лабҳо каме гирд мешаванд, вале гирдии онҳо бисёр густурдатар аз ҳолати се мусаввати дигар аст ва торҳои савтӣ каме кашидатар мешавад. Чуфти онҳо иборатанд аз:

mō дарахти ангур - tu мӯй сар
sōz сабз - suz сӯхтан

ва монанди инҳо.

Баъзе аз забоншиносон тафовуте байни воҷи «ō» ва «ow» надидаанд ва ҳар ду ро якгуна ба ҳисоб овардаанд, дар ҳоле, ки дар талаффузи «ow» нӯки забон аз ҳолати миёна ба ҳолати афрошта ҳолат мегирад [8, 797], вале дар воҷи Лурии «ō» забон тағйир намекунад.

Овои «ow» низ дар гӯйиши Лурӣ ба кор меравад ва бештар дар вожаҳои корбурд дорад, ки сурати форсии онҳо ба воҷҳои «āv» хатм шуда бошад:

xāv – хов хоб; kāvav – kavow кабоб

šō шаб; tō таб ва ғ.

Мусавватҳои гӯйиши Луриро метавон дар ҷадвали зер чунин нишон дод:

u	ō	i	ó
e	ë	o	ê
a / â		ā / ä	

Мусавватҳои мураккаби (diphthong) гӯйиши Лурӣ (au, eu, ow, ōu) дар намудори зер омадаанд:

au = I – a саг (say)

eu = I – e моҳи якуми зимистон (dey)

ōu = I – ō Оҳе (ōu)

ow = I – u – o тоб (tow)

Дар гӯйиши Лурӣ 26 ҳамхон (consonant) ҳаст, ки 23 тои онҳо бо ҳамхонаҳои форсии имрӯзӣ яксон аст ва се ҳамхони дигари вижаи ин гӯйиш ҳастанд. Ҳамхонҳои муштарақ миёни форсии навию ва гӯйиши Лурӣ инҳо ҳастанд:

B, p, t, s, j, č, h, x, d, z, r, ž, š, q, h, g, l, m, n, v (w), t, y.

Ҳамхонӣ Лурӣ, ки дар форсӣ дида намешавад инҳоянд: ř, l', ŋ.

Ҳеҷ як аз пажӯҳишгарон то кунун ҳамхонҳои Лурии Силохуриро муаррифӣ накардаанд ва ин пажӯҳиш барои нахустин бор ба ин кор пардохтааст. Бо баррасии ҳамхонаҳои гӯйиши Лурӣ дармеёбем, ки садоҳои вожаи забони арабӣ, ки дар хатти арабӣ бо «х»-и ҳуттӣб т (итқӣ), ь (ъайн), ғ (ғайн), с (сод), з (зод) нишон дода мешаванд, таъсире дар тағйири воҷҳои Лурӣ надоштаанд ва дар ин гӯйиш корбурде надоранд. Ҳарчанд дар гӯйиши Лурии Хурамободӣ воҷҳои «к», «в», «ғ» ба кор мераванд, вале дар гӯйиши Лурии Силохурӣ танҳо «к» корбурд дорад. Агар вожаи яке аз воҷҳои ҳаштгонаи болоро дар худ дошта бошад ва аз арабӣ ба Лурӣ ворид шуда бошад, гӯйиши Лурӣ он вожаҳоро бо тағйири овоӣ бо баҳра бурдан аз воҷҳои h, t, s, z, g, ба кор мебарад.

Дар гӯйиши Лурӣ ду ҳамхон ҳаст, ки бисёр ба ҳам наздик ҳастанд ва то кунун дида нашудааст, ки касе тафовути ин ду воҷро равшан карда бошад

ва дар ҳама навиштаҳо ҳарду ҳамхон яке фарз шудаанд, вале бо тавачҷух ба гуфти каминаҳое, ки хоҳем овард, равшан хоҳад шуд, ки бо ин ду вочҳои гуногун ҳастанд. Вочи «г», ки ҳамон овои ошнои корбурди гӯйиш аст. Он ҳамхонест бо нӯки забон ва пушти дандонҳои боло сохта мешавад [5,82]. Ин воч агар танҳо бо як бозу баста шудани роҳи ҳаво сохта шавад, «заншӣ, вале агар бозу баста шудан чанд бор такрор шавад, «ларзишӣ» меноманд (9,89). Аз ин ҷост, ки «заншӣ» (г) ва «ларзишӣ» (ғ) дар миёна ва ё охири вожа баробари якдигар қарор мегиранд. Ин ду дар гӯйиши Луриӣ ду воч ҳастанд, вале дар забони форсии муосир «заншӣ» ё «ларзишӣ» будан тағйире дар маънои вожа эҷод намекунанд, метавон мисолҳои зиёдеро иктибос кард. Чун ҳачми мақола ба овардани онҳо имкон надод, ниёзмандон метавонанд ба маъхазҳои ишорашуда муроҷиат намоянд. Ба ин маънӣ, вочҳои дигари зиёди гӯйиши Луриро метавон намуна овард ва фарқи онҳоро ба вочҳои муосири форсӣ раду бадал кард, ки ба мавриди дигар мавқуф мегузорем.

Билохира гӯйиши Лурии Силохурӣ, ки ба гӯиши Хурамоободӣ бисёр буда, аз ҷумлаи гӯишҳои эронии чанубу ғарбӣ аст. Дар ин гӯйиш 38 воч ёфт шуд, ки дар санҷиш бо забони форсӣ 9 воч бештар дорад ва сохтмони ҳиҷоии он бо форсӣ ноҳамгун аст. Ин гӯйиши шойистагии онро дорад, ки дар бахши дастури забон ва фарҳанги вожагон баррасӣ гардад ва натиҷаи ин пожӯҳишҳо дар дастраси ҳамагон қарор гирад. Вожагоне, ки пожӯҳишгар дар масири пажӯҳиш ба онҳо бархӯрдааст, нишон аз асолати ин гӯйиш ва пайванди он ба забонҳои бостонии Эрон дорад. Решаиносии ин вожагон, ба вижа феълҳои гӯйиши Лурии Силохурӣ метавонанд роҳкушоии забоншиносон дар шиносоии дурушти забони форсӣ бошанд.

Адабиёт

1. Аҷсун, Чин. Забоиносии ҳамагонӣ.-Техрон: Китобсаро, ҷопи аввал, 1363.
2. Воҳидиён, Комёр. Навои гуфтор дар форсӣ. Машҳад: Донишгоҳи Фирдавсӣ, 1379.
3. Начафӣ, Абдулҳасан. Мабонии забоншиносӣ.- Техрон: Нилуфар, ҷопи панҷум, 1374.
4. Начафӣ, Абдулҳусейн. Мабноии забоншиносӣ.-Техрон: Нилуфар, 1376.
5. Нотил Хонларӣ, Парвез. Таърихи забони форсӣ (ҷилди 3). -Техрон: Фарҳанги нашри нав, ҷопи ҳаштум. 1378.
6. Пури Довуд. Иброҳим. Готҳо.-Техрон: Асатир, ҷопи дувум. Форсӣ 1384.
7. Самара, Ядуллоҳ. Овоиносии забони форсӣ.- Техрон: Нашри Донишгоҳӣ, ҷопи якум. 1366.
8. Ҳақшинос, Алимӯхаммад. Овоиносӣ. -Техрон: ОКА, ҷопи якум.1378.

**СИПАХВАНДИ М.
ФАЛСАФИ Ҳ
БОРОНИ А.**

ФОНЕТИКА ГОВОРА ЛУРИИ СИЛОХУРИ

Статья посвящена фонетика анализу звуков говора Лурии Силохури в ней исследуются гласные и согласные звуки этого говора и сопоставляются основные особенности звуков говора Лурии Силохури с Лурии Силохури и выявляется их близость. На сегодняшний день этот язык распространен востоке (проямнина) Луристан что находится на западе Ирана.

**SIPAHVANDI M.,
FALSAFI H., BORONI A.**

THE PHONETIC OF LURIA SILAKHURI DIALECT

the article is devoted to the research of Luria Silakhuri Dialect. The author gives information about the vowels, consonants and compares them to the literary language. This dialect is spoken in Luristan of Iran.

Keywords: phonetic, Silakhuri, Dialect, vowels, consonants, compare, language.